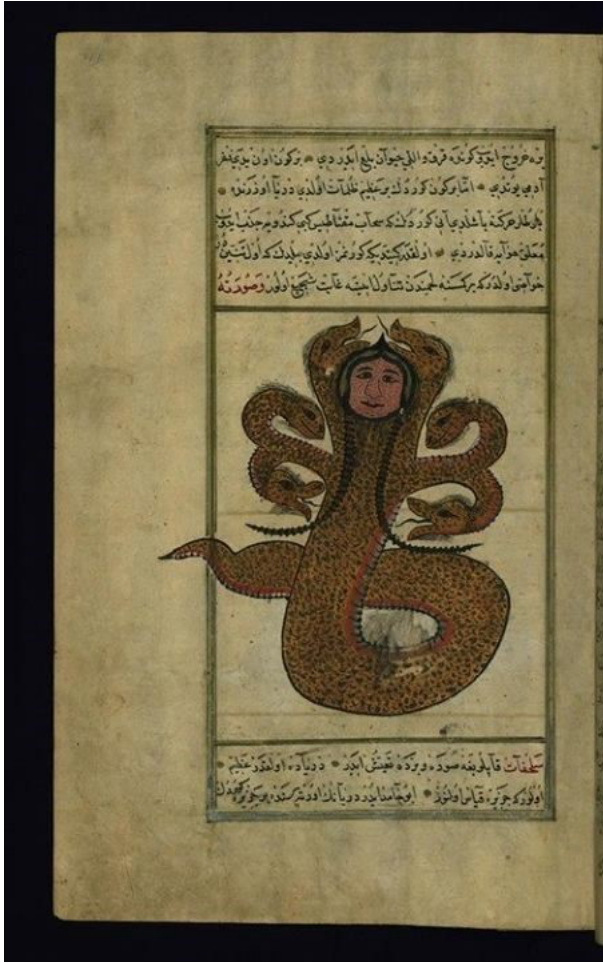

ŞAHMARAN MİTOLOJİK BİR FİĞÜR VE KÜLTÜREL SEMBOLE DÖNÜŞÜM

AHMET
ARIÇ

Şahmaran, Orta Doğu mitolojisinde ve halk kültüründe önemli bir figür olarak kabul edilir. Adı, Türkçede "şah" (kral) ve "maran" (yılan) kelimelerinin birleşimiyle oluşur ve "yılanların kraliçesi" anlamına gelir. Şahmaran, çeşitli Orta Doğu topluluklarının mitolojilerinde kendine yer bulmuş, onlara ilham vermiş ve çeşitli anlatılarda yer almıştır. Bu figür, zaman içinde farklı kültürlerde farklı şekillerde tasvir edilmiş ve yorumlanmıştır, ancak temelde bir kadın-yılan hibridi olarak tanımlanır.

Tarsus'ta binlerce yıl önce yedi katlı yer altında yaşayan yılanlar varmış. Maran adı verilen bu yılanlar, akıllı, şefkatli; barış içinde yaşarlarmış.

Maranların kraliçesine Şahmaran denirmiş. Şahmaran genç ve güzel bir kadınmış. Efsaneye göre, Şahmaranı gören ilk insan Cemşab'mış. Cemşab geçimi için odun satan fakir bir ailenin oğluymuş. Bir gün Cemşab ve arkadaşları bal dolu bir mağara keşfetmişler. Balı çıkarmak için Cemşab'ı aşağıya indiren arkadaşları paylarına daha çok bal düşmesi için onu orada bırakıp kaçmışlar. Cemşab mağarada bir delik görmüş ve buradan ışık sızdığını farketmiş. Cebindeki bıçak ile deliği büyütünce, ömründe görmediği kadar güzel bir bahçe görmüş. Bu bahçede eşi benzeri olmayan çiçekler, havuz ve pek çok yılan görmüş. Uzun yıllar burada yaşamış ve Şahmaran'ın güvenini kazanmış.

Yıllar sonra, ailesini çok özlediğini söyleyip gitmek için yalvarmış. Bunun üzerine Şahmaran kendisini salıvereceğini, ancak yerini kimseye söylemeyeceğine dair söz vermesini istemiş. Şahmaran'a söz verip ailesine kavuşan Cemşab uzun yıllar verdiği sözde durarak Şahmaran'ın yerini kimseye söylememiş. Bir gün ülkenin padişahu hastalanmış. Ülkenin veziri hastalığın çaresinin Şahmaran'ın etini yemek olduğunu söylemiş ve her yere haber salınmış.

Cemşab kuyunun yerini söylemeye zorlanmış. Cemşab mecbur kalıp kuyunun yerini gösterince Şahmaran bulunup dışarı çıkarılmış. Şahmaran Cemşab'a; "Beni toprak çanakta kaynatıp suyumuzu Vezire içir, etimi de Padişaha yedir" demiş. Böylece vezir ölmüş padişah da iyileşip Cemşab'ı veziri yapmış.

Efsaneye göre Şahmaran'ın öldürüldüğünü yılanlar o günden beri bilmemektedirler. Tarsus'un, Şahmaran'ın öldürüldüğünü öğrenen yılanlar tarafından bir gün istila edileceği rivayet edilir.

Kültürel ve Semantik Anlamı:

Şahmaran, sadece bir mitolojik figür değil, aynı zamanda derin sembolik anlamlar taşır. Onun insan-yılan hibridi şekli, doğa ve insan arasındaki ilişkiyi, hayvanî ve insani özelliklerin birleşimini ve yaşamın döngüsünü temsil eder. Aynı zamanda, Şahmaran'ın bilgeliği, doğanın sırlarını açıklama ve insanlara rehberlik etme yeteneği olarak yorumlanır.

Şahmaran figürü, toplulukları bir araya getiren ve ortak bir kimlik duygusu oluşturan bir unsur olmuştur. Ona ilişkin anlatılar, müzik, dans, el sanatları ve diğer kültürel ifadelerde sıkça yer bulur. Bu figür, birlik ve dayanışma ruhunu pekiştirir ve toplumun tarihini ve değerlerini gelecek nesillere aktarır.

Bilge Kadın ve Doğa Anası:

Şahmaran, kadınlık, bilgelik ve doğa anası gibi kavramlarla da ilişkilendirilir. Onun mitolojik hikayeleri, kadınların güçlü ve bilge birer figür olarak görülmesine katkıda bulunmuştur. Aynı zamanda, doğa ile insan arasındaki bağı ve doğaya duyulan saygıyı vurgulayan bir sembol olarak da kabul edilir.

Sonuç:

Şahmaran figürü, Orta Doğu'nun zengin mitolojik ve kültürel mirasının önemli bir parçasını oluşturur. Hem eğlendirici bir hikâye olarak hem de derin sembolik anlamlar taşıyan bir figür olarak Şahmaran, insanların doğa ve doğaüstüyle olan ilişkisini, ahlaki değerleri ve toplumsal kimliği anlamalarına yardımcı olur. Bu figür, toplulukların bir arada kalmasına ve ortak bir kültürel kimlik oluşturmaya katkıda bulunmuştur. Şahmaran'ın mitolojik ve sembolik mirası, gelecek nesiller için önemli bir miras olarak korunmalı ve yaşatılmalıdır.